

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

Анотація. У доповіді розглянуто проблему формування толерантності у процесі підготовки майбутнього вчителя музики; обґрунтовано взаємозв'язок ідеї толерантності та мистецтва; з'ясовано сутність та аспекти формування художньо-творчої толерантності майбутнього вчителя музики.

Ключові слова: толерантність, художньо-творча толерантність, мистецько-педагогічна діяльність, майбутній вчитель музики.

Наталія Соболь

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ХУДОЖЕСТВЕННО-ТВОРЧЕСКОЙ ТОЛЕРАНТНОСТИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ МУЗЫКИ

Аннотация. В докладе рассмотрено проблему формирования толерантности в процессе подготовки будущего учителя музыки; обосновано взаимосвязь идеи толерантности и искусства; выяснено содержание и аспекты формирования художественно-творческой толерантности будущего учителя музыки.

Ключевые слова: толерантность, художественно-творческая толерантность, художественно-педагогическая деятельность, будущий учитель музыки.

Natalia Sobol

THE SPECIAL ASPECTS OF THE CREATIVE TOLERANCE FORMATION IN FUTURE MUSIC TEACHERS

Summary. The report is considered the problem of tolerance formation in the future music teacher's educational process; validated interrelation between the tolerance and the

art; ascertained the main essence and aspects of the creative tolerance formation in future music teachers.

Key words: tolerance, creative tolerance, artistic and educational activities, future music teacher.

Проблема формування толерантності у людей ХХІ століття займає чинне місце в українській освіті усіх рівнів: дошкільній, шкільній, позашкільній та вищій. Оскільки ідеї взаємоповаги, взаєморозуміння та рівноправності в освітній процес впроваджують педагоги, великого значення, на нашу думку, набуває дослідження змісту та рівнів розвитку цих якостей у самих вчителів. У нашій доповіді ми хочемо звернути увагу саме на визначення основних різновидів толерантності, якими повинен володіти майбутній вчитель музики.

Зважаючи на свою направленість, вища музична педагогічна школа має на меті виховання не музикантів-виконавців академічного рівня, а перш за все музикантів-педагогів. Ці дві спеціальності не виключають одна одну, адже виконавець може бути чудовим педагогом, а володіння музичним інструментом на належному рівні є обов'язковою професійною вимогою до вчителя музики. Різниця полягає у характері та змісті майбутньої професійної направленості вчителя та артиста. Спільним же для всіх представників мистецьких спеціальностей є те, що вони у своїй діяльності (творчій, педагогічній чи будь-якій іншій) впроваджують гуманістичні, естетичні, етичні ідеї та обов'язково ідеї толерантності, адже мистецтво не має кордонів і є загальнолюдським надбанням.

Тому майбутній вчитель музики, як митець і педагог, повинен бути толерантним, тобто терпимим. Ця терпимість може проявлятися як по відношенню до своїх учнів, так і до мистецтва та культури в цілому. Важливо, щоб вчитель був гармонійною особистістю та проявляв зацікавленість у творчих пошуках і самовираженні дітей [4].

Зважаючи на вищесказане, ми визначаємо, що майбутній вчитель музики, в залежності від змісту його професійної діяльності, повинен володіти педагогічною,

комунікативною, культурною, релігійною, гендерною толерантностями тощо. Окремого значення ми надаємо формуванню художньо-творчої толерантності майбутнього вчителя музики, як прояву мистецької спрямованості його фаху.

Визначаючи сутність поняття "художньо-творча толерантність" ми спробуємо дослівно розібрати його. Говорячи про толерантність, найчастіше її розуміють як терпимість, прийняття чужого як такого, що має право на існування, невіддільно пов'язуючи її з соціальним життям людини [1]. Художньо-творчу ж діяльність ми розуміємо як акт свідомості людини, її діяльність, в результаті якої з'являються твори мистецтва [2]. Для митця така діяльність набуває соціального змісту, адже саме через свою творчість він спілкується з іншими, проявляє свою позицію і впливає на інших.

Таким чином, через посередництво автора твору, а пізніше його інтерпретатора, відбувається діалог між мистецтвом та суспільством. І як у будь-якому іншому різновиді спілкування, між його учасниками може виникнути непорозуміння, розходження інтересів та поглядів, що вимагає від них знаходження компромісів, або іншими словами - набуття толерантності. Але оскільки мистецтво, у певному розумінні, є пасивним учасником даного діалогу, адже воно може лише своїм існуванням спонукати людину до "бесіди", саме особистість повинна проявляти толерантність. Хоча толерантність у мистецтві також проявляється у моральному та аксіологічному аспектах, коли митець повинен притримуватися визнаних суспільством етичних правил.

Таким чином, під терміном "художньо-творча толерантність" ми розуміємо здатність майбутнього вчителя музики до сприйняття та розуміння образу "Іншого" у творі мистецтва, зокрема музичному, у процесі активного діалогу з мистецтвом, культурою, композитором тощо. Ми говоримо не про звичний діалог як засіб комунікації між людьми, а про внутрішню взаємодію, порозуміння виконавця з автором, ідеєю, епохою тощо. Важлив цей вид толерантності є для майбутнього вчителя, тому що саме від коректного розуміння мистецтва педагогом залежить те, як і чому він буде навчати своїх учнів.

Формування художньо-творчої толерантності може здійснюватися на базі вже існуючого досвіду спілкування людини з мистецтвом. Для повного розуміння та трактування музичного твору необхідно мати не лише високий рівень розвитку виконавських здібностей, але й знання з теоретичних музичних дисциплін, які допомагають глибоко аналізувати музичну мову композитора; з мистецтвознавства, для розуміння стилю та епохи, в якому твір був створений тощо. Таким чином, ми звертаємо увагу на те, що розвиваючи художньо-творчу толерантність, відбувається стимуляція людини до саморозвитку та розширення кругозору.

Варто зазначити, що даний вид толерантності майбутнього вчителя музики не відмежовується від інших видів (педагогічно, комунікативної та ін.), а розвивається у тісному взаємозв'язку з ними. Таким чином, формування толерантності є важливим компонентом професійної підготовки студентів мистецьких спеціальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех В.П. Толерантність як чинник розбудови європейської освіти / В.П. Бех // Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. – 2013. - №3(50). – С. 46-53.
2. Лихвар В. Д. Розвиток художньо-творчого потенціалу молодших школярів у процесі образотворчої діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.07 - теорія і методика виховання / Володимир Дмитрович Лихвар // Херсонський державний університет. – Херсон, 2003. – 22 с.
3. Самохвалова В.И. О содержании понятия «толерантность» в современном культурном контексте / В.И. Самохвалова // Философский журнал. Вопросы морали и политики.– 2008. – С. 161-175.
4. Черкасов В.Ф. Вплив толерантності на формування естетичної культури молоді / В.Ф. Черкасов // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. - Серія: Педагогічні науки. – 2012. – Вип.106. - С. 121-128.